

**ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ КОПАОНИК
ЗА 2012. ГОДИНУ**

Копаоник, 2011. године

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Програм управљања Националним парком Копаоник за 2012. годину (у даљем тексту: (Програм) доноси се на основу члана 54. став 4. и 5. Закона о заштити природе (Службени гласник Републике Србије бр. 36/09 и 88/2010). а у складу са Планом управљања и Просторним планом подручја посебне намене Националног парка Копаоник .

Програм представља оперативни план за реализацију активности, задатака и мера утврђених за Национални парк Копаоник (у даљем тексту: Парк) а ради унапређења стања заштите и развоја природних, културно - историјских и радом створених вредности у складу са утврђеним режимима заштите.

Програмом се утврђује динамика и носиоци послова, активности и висина потребних средстава за реализацију свих послова.

Такође програмом се идентификују трајни задаци и обавезе на управљању Националним парком Копаоник.

Ради успешног извршавања постављених задатака из Програма Јавно предузеће „Национални парк Копаоник“ (у даљем тексту: Предузеће) оствариће сарадњу са свим надлежним субјектима од Министарства преко научних институција до општина на чијим територијама се протеже Парк.

Реализација послова и задатака утврђених Програмом за 2012. годину, биће у уској зависности и од организационих и материјално финансијских претпоставки као и од ангажовања републичких органа и других заинтересованих субјеката на разрешењу приоритетних задатака у заштити шума, заштити простора од бесправне градње, уређењу вода, грађевинског земљишта и осталих пратећих проблема које у себи носи развој туризма и неконтролисана изградња.

Неки од послова из предходног периода нису реализовани из разлога што Предузеће није имало финансијских средстава за све планиране задатке, а већи део истих је у тесној зависности од решења кључних проблема и имовинско правних односа у Туристичком центру Копаоник (Суво Рудиште) и недефинисаних надлежности између субјеката на том простору. Такође корисници Националног парка Копаоник нису реализовали део преузетих обавеза које су уграђене у Програм за 2011. годину, па је део тих послова пренет у 2012. годину.

1.0. ЦИЉЕВИ И КРИТЕРИЈУМИ ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА КОПАОНИК

1.1. Општи циљеви

Концепт управљања Националним парком заснива се на заштити природних вредности и ресурса, укупне пределе, геолошке и биолошке разноврсности, као и задовољењу, научних, образовних, духовних, естетских, културних, туристичких, здравствено-рекреативних потреба и осталих активности у сладу са начелима заштита природе и одрживог развоја а у циљу:

- Заустављања даљег нарушавања и деградирања животне средине;
- Очувања земљишта и његова заштита од загађења и нерационалног коришћења;
- Очувања површинских и подземних вода од загађења и нерационалног коришћења и заштита истих од штетних дејстава;
- Очувања чистоће ваздуха;
- Заштите и узгоја шума и њихових опште корисних функција и пошумљавања голети;
- Очувања биљног и животињског света;
- Очувања културних добара;
- Рационалног коришћења простора за изградњу;
- Рекултивација деградираног земљишта;
- Контролисаног депоновања комуналног и индустријског отпада, њиховог неутралисања и рециклаже;
- Заштите посебно вредних делова природе и створених вредности.

1.2. Критеријуми

Критеријуми управљања засниваће се на:

- Критеријумима заштите биолошке, геолошке и пределе разноврсности и заштите посебних природних и културних вредности на националном, регионалном и локалном нивоу;
- Критеријумима мудрог коришћења природних ресурса који су примерени националној, економској и социјалној политици;
- Критеријумима одрживог развоја подручја и заштитне зоне, односно зоне утицаја, на регионалном и локалном нивоу, са позитивним импликацијама на социо - економску структуру, односно квалитет живота становништва.

На основу општих стручних циљева и критеријума који су усаглашени и који ће се усаглашавати са међународним критеријумима, прихваћеним обавезама и развојем законодавне материје дефинишу се мере, услови и задаци по појединачним целинама и темама.

2.0. УПРАВЉАЊЕ ПРИРОДНИМ ВРЕДНОСТИМА И РЕСУРСИМА И КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКИМ ЗНАМЕНИТОСТИМА

2.1. Мере и услови

Управљање природним вредностима и културно историјским знаменитостима засниваће се на следећим мерама, условима и обавезама:

- Непосредно спровођење мера заштите;
- Праћење стања и утицаја ендегених и егзогених фактора на укупно стање средине;
- Приоритетно очување највреднијих и најугроженијих екосистема;
- Примена мера конзервације природних вредности само за оно што је очувано;
- Примена постојећих и међународних стандарда за оцену угрожености и величине промена трендова популација флоре и фауне;
- Очување природних вредности флоре и фауна кроз одржавање или побољшање услова њиховог опстанка;
- Рестаурација оштећених природних вредности са обновом станишта врста;
- Реинтродукција изчезлих врста флоре и фауне према реалним приоритетима;
- Конзервацијом заштита културних добара односно археолошких налазишта;
- Обавезно је истраживања пратити радовима на конзервацији;

Сва истраживања подлежу обавези прибављања сагласности предвиђених законима и изради пројеката за све радове на конзервацији, реконструкцији и презентацији добара.

2.2. Задаци и активности на управљању природним вредностима

1) Радови на комплексној заштити, уређењу и презентацији појединих локалитета

- Јадовник – Уређење видиковца и прилаза видиковцу у функцији презентације резервата "Козје стене".
- Оштри крш – Наставак уређења прилаза видиковцу и самог видиковаца одакле се може најбоље презентовати простор првог степена заштите „Гобеља

Планирана средства: Министарство економије и регионалног развоја: 500.000,00 Сопствена средства: 500.000,00	Извршиоци активности: Завод за заштиту природе и Предузеће.
--	---

- Реконструкција и одржавање Кањона Самоковске реке, Метођа, малог Метођа и Јеловарника.

Планирана средства: Сопствена средства: 500.000,00	Извршиоци активности: Завод за заштиту природе и Предузеће.
---	---

2) Заштита ретких и угрожених врста флоре и фауне

Појединачним пројектима дефинисаће се конкретни послови и задаци за 2011. годину узимајући у обзир планирана дугорочна истраживања и праћење стања у овој области.

а) Наставак детерминација станишта и праћења стања биљних и животињских врста које ће бити предлог за листу НАТУРА 2000.

- Детерминација станишта *Sempervivum* и *Jovibarba* (чуваркуће).
- Реализација пројекта активне заштите врста *Aegolius funereus* (гађаста кукумавка) и *Strix uralensis* (уралска сова).

Планирана средства:

Министарство животне средине,
рударства и просторног
планирања: 400.000,00
Сопствена средства : 400.000,00

Извршиоци активности:

Завод за заштиту природе и
Предузеће.

Резултати рада ће се користити за еколошку мрежу НАТУРА 2000 као и за предузимање конкретних послова ради унапређења стања датих станишта и биљних и животињских врста.

б) Детерминација станишта и праћење стања стеноендемичних и трајно заштићених врста флоре и фауне

- Мониторинг стеноендемичних врста *Cardamine pancicii*, *Sempervivum kopaonikensis* и *Viola kopaonikensis*. Почетно стање су резултати пројекта предходног петогодишњег истраживања.

- Мониторинг рунолиста (*Leontopodium alpinum lat.*)
На основу резултата мониторинга спроводиће се мере активне заштите.
- Мониторинг линцуре (*Gentiana lutea lat.*) и упоређивање са почетним стањем које је утврђено у претходном периоду.

Планирана средства:

Министарство животне средине,
рударства и просторног
планирања: 200.000,00
Сопствена средства: 250.000,00

Извршиоци активности:

Предузеће.

- Мониторинг врсте сури орао (*Aquila hrisaetos lat.*)
- Мониторинг некрофагих врста птица на експерименталном хранилишту. Тренутно се разматра могућност премештања хранилишта на бољу локацију која би била трајно решење. Ово је део пројекта Завода за заштиту природе Србије, који се ради за читаву територију Србије .

Планирана средства: Министарство животне средине рударства и простор.планирања: 300.000,00 Сопствена средства: 300.000,00	Извршиоци активности: Завод за заштиту природе и Предузеће.
---	--

3) Обележавање ознака спољних граница Националног парка и посебно заштићених делова подручја.

- Наставак активности на обележавању спољних граница Националног парка као и разграничење граница према приватним власницима.
- Обнављање граница режима заштите I степена унутар Парка.

Планирана средства: Министарство животне средине рударства и простор.планирања: 500.000,00 Сопствена средства: 500.000,00	Извршиоци активности: Предузеће. Служба за катастар непокретности
---	---

2.3. Задаци и активности на заштити културно - историјских вредности

1) Рестаурација и уређење споменика културе "Ђачки гроб"

- Рестаурација споменика и уређење околине за презентацију посетиоцима

2) Козервација и презентација археолошког локалитета на Небеским столицама

- Радови на конзервацији и рестаурацији локалитета Небеске столице према плану и програму Завода за заштиту споменика Краљево.
- Презентација локалитета

Планирана средства: Завод за заштиту споменика Краљево: 200.000,00 Сопствена средства: 200.000,00	Извршиоци активности: Завод за заш. спом. Краљево, Предузеће.
---	--

3) Обезбеђивање стручног и инспекцијског надзора над свим радовима у овој области.

3.0. УПРАВЉАЊЕ ПРИРОДНИМ РЕСУРСИМА

3.1. Мере и услови

Ради реализације задатака на заштити и управљању природним ресурсима неопходно је:

- Обезбеђење основних података о стању појединих елемената природне средине као стручне основе за доношење дугороћних развојних одлука;
- Дефинисање мера заштите на локалитетима у режиму заштите I степена;
- Истраживање могућности и услова за санирање здравственог стања и сушења шума;

Управљање и коришћење природних ресурса засниваће се на следећим условима и обавезама:

- Достижању функционалног стања шумских екосистема;
- Унапређивању стања измењених, оштећених, угрожених утицајем човека или елементарним непогодама разграђених пашњачких површина Парка;
- Усмеравању свих активности на заштити ловне и риболовне фауне ка узгојним мерама.

3.2. Задаци и активности на заштити ио управљању шумама

1) Израда основа газдовања шумама за газдинске јединице "Барска река" и "Самоковска река"

Прикупљање теренских података, обрада истих и добијање сагласности од ресорних Министараства.

Планирана средства: Сопствена 4.200.000,00	средства:	Извршиоци активности: Предузеће и стручне институције
--	-----------	--

2) Израда Програма газдовања приватним шумама

Прикупљање теренских података, обрада истих и доношење програма од стране Министарства.

Планирана средства:	Извршиоци активности:
Сопствена средства: 50.000,00	Мин. пољ. трг. шум. и водопривреде
Мин. пољ. шум. и вод. 950.000,00	Предузеће

3) Газдовање шумама

Спроводиће се све мере на санитарно - узгојним и другим радовима који су предвиђени Годишњим планом газдовања државним шумама за 2012. годину.

А) Планирани радови на гајењу шума.

Ред.бр.	Вид рада	Површина у ха
1.	Попуњавање природно обновљених састојина	14.63
2.	Окопавање и праћење садница	25.56
3.	Вештачко пошумљавање голети	11.32

Планирана средства:	Извршиоци активности:
Сопствена средства: 750.000,00	Предузеће и
Мин. пољ. шум. и вод. 1.250.000,00	Ангажовани извођачи

В) Планирани радови на заштити шума.

Ред.бр.	Вид рада	Јед.мере	Планирано
1.	Постављање ловних стабала	ком.	80 - 100
2.	Постављање фери - клопки	ком.	60
3.	Посипање пањева после сече (боракс, или ротстоп)	ха.	777
4.	Санитарни прегледи сеча случајних приноса	ха	7.000
5.	Проредне сече и сече обнављања	ха	1134

Планирана средства:	Извршиоци активности:
Сопствена средства: 19.000.000,00	Предузеће и
Министарство пољ. трговине шум.и вод. : 650.000,00	ЈП „Србија шуме“

- Праћење оштећености шума на подручју Националног парка Копаоник према међународном програму за праћење утицаја загађења ваздуха на шуме ICP Forest (биоиндикацијске тачке нивоа I и II).

Планирана средства: Министарство пољопривреде шум. и вод.: 300.000,00	Извршиоци активности: Предузеће и Институт за шумарство
---	--

4) Израда плана заштите шума од пожара

Спровођење процедуре добијања потребних сагласности на урађени "План заштите шума од пожара".

Планирана средства: Сопствена средства: 50.000,00	Извршиоци активности: Надлежна Министарства Предузеће.
---	---

5) Израда и реконструкција шумских путева.

- Јарам – Лисичја стена – Казновско бачиште
- Вратолом - Барска река
- Плиткаја - Свинови

Планирана средства: Сопствена средства 4.500.000,00 Мин.пољ.шум.и вод . 4.500.000,00	Извршиоци активности: Предузеће и Ангажовани извођачи
---	--

6) Активности на заштити и коришењу споредних шумских производа

Спроводиће се све мере предвиђене Годишњим програмом заштите и коришћења споредних шумских производа са приоритетом заштите следећих врста:

- Боровница
- Клека
- Јестиве гљиве,
- Лековито биље.

Планирана средства:	Извршиоци активности:
Сопствена средства: 300.000,00	Предузеће и Кооперанти

3.3. Задаци и активности на заштити и управљању ловном и риболовном фауном

1) Заштита и унапређивање ловишта и ловне фауне

- Израда "Ловне основе ловишта Копаоник" за период 2012 – 2021. године.
Прикупљање потребних података обрада истих и добијање сагласности ресорних Министарстава.

Планирана средства:	Извршиоци активности:
Сопствена средства: 600.000,00	Завод за заштиту природе, Научне институције, Предузеће.

- Израда годишњег Плана управљања ловиштем Копаоник.

Приоритетни послови ће бити заштита унапређивање и реинтродукција угрожених и ишчезлих врста као и израда ловно - техничких објеката.

Припремљен је пројекат:

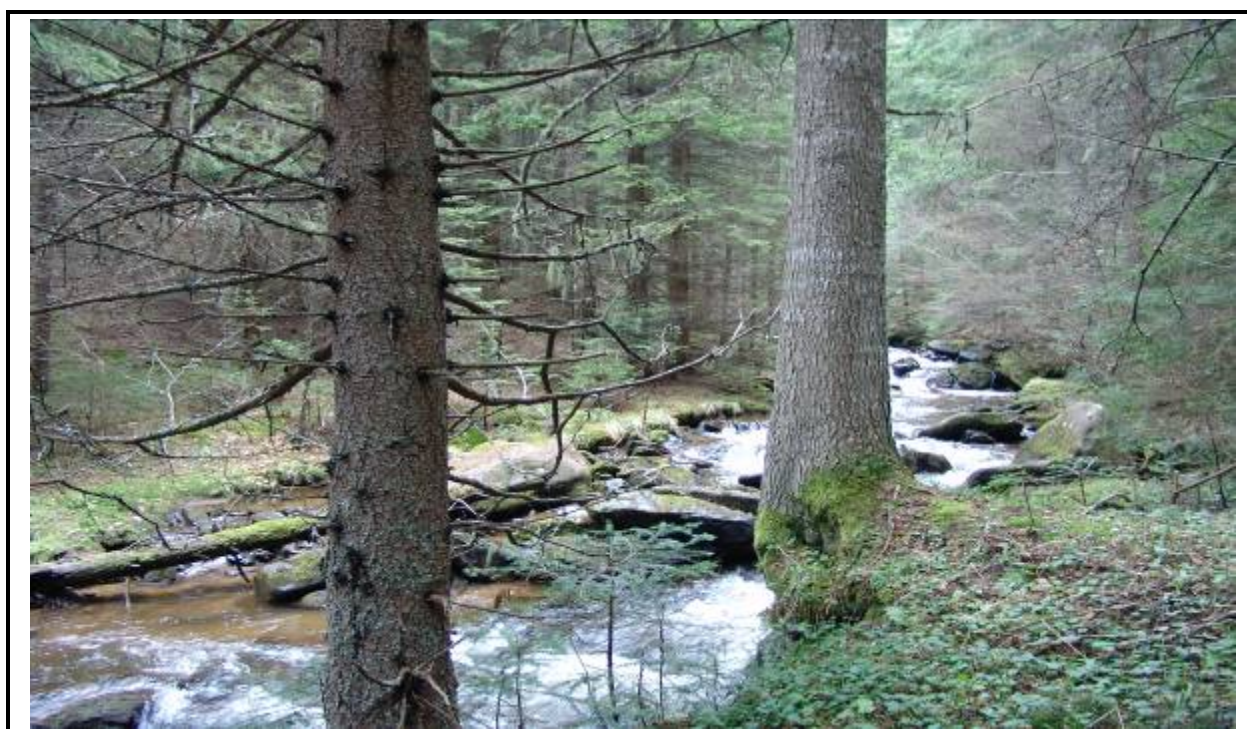
- Реинтродукција дивокозе (*Rupicapra rupicapra*).

Урађена је студија изводљивости и започето је хватање дивљачи. Уношење дивљачи није реализовано у 2011. години из разлога немогућности хватања довољног броја јединки, па се обавезе преносе у 2012.годину.

Планирана средства:	Извршиоци активности:
Сопствена средства: 600.000,00	Завод за заштиту природе,
Министарство животне средине, рударства и	Научне институције,
просторног планирања: 3.000.600,00	Предузеће.

2) Управљање риболовним подручјем и риболовном фауном

- Израда годишњег програма унапређивања рибарства и његова реализација. Приоритет ће бити заштита аутохтоних врста и њихових станишта, праћење популације *Salmo trutta* и обнављање информативних ознака риболовног подручја.
- Израда и Пројекта за мрестилиште поточне пастрмке.

Планирана средства:	Извршиоци активности:
Сопствена: 500.000,00	Предузеће.

Разматра се могућност спортског риболова на одређеном ревиру, што ће ближе бити дефинисано Годишњим програмом унапређења рибарства.

3.4. Задаци и активности на заштити, развоју и управљању водама

1) Активности на заштити изворишта за водоснабдевање - слива реке Самоковке

На основу утврђене заштитне зоне и идентификованих загађивача биће урађен:

- Мониторинг заштићене зоне,
- Предлагање мера заштите – на иницијативу Националног парка Копаоник покренуто је решавање проблема отпадних вода Туристичког центра.

2) Активности на заштити изворишта Циганске реке

- Мониторинг тог простора и спречавање нарушавања истог услед почетка градње новог туристичког центра на том простору

3) Израда катастра извора и врела на подручју Националног парка

Планирана средства:	Извршиоци активности:
Сопствена средства: 50.000,00	Предузеће.

4.0. ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА

4.1. Мере и услови

Планирање, изградња и уређење подручја засниваће се на следећим мерама и условима:

- Заштита посебних природних и културно - историјских вредности представља приоритетни захтев у коришћењу простора и предодређује намену површина;
- У свим случајевима, сагласно законима и постојећем Правилнику, обавезна је: израда детаљне анализе утицаја објеката, односно радова на животну средину; примена прописаних мера и услова заштите природе и животне средине;
- Регулисање саобраћајних токова предпоставља елиминисање теретног транзита, замену особног саобраћаја адекватним видовима јавног превоза, повезивање и реконструкцију мреже интерних саобраћајница;
- Реконструкција постојеће и доградња инфраструктуре и грађевинских подручја мора бити у складу са граничним капацитетима коришћења ресурса Парка и утврђеним стандардима опреме, ради елиминисања узрочника загађивања и нежељених промена животне средине.

4.2. Задаци и активности на просторном и урбанистичком планирању**1) Активности на примени Просторног плана подручја посебне намене Националног парка Копаоник**

Активним учешћем обезбедити примену законских одредби за поштовање утврђених граничних капацитета у коришћењу природних вредности и територије Парка у складу са потребама заштите.

Планирана средства: Сопствена средства: 50.000,00	Извршиоци активности: Министарство животне средине и просторног планирања, локалне самоуправе, Завод за заштиту природе, и Предузеће.
---	---

2) Активности на изради урбанистичких планова

Активно учествовати у изради (ревизији) планова детаљне регулације који ће се заснивати на граничним капацитетима коришћења територије парка у складу са потребама заштите и новим Просторним планом.

- Усвајање плана детаљне регулације Сунчана долина – Бачиште. Учешћем у раду овог плана обезбедити потпуну примену Просторног плана посебне намене.

Планирана средства: СО Рашка : 100.000,00	Извршиоци активности: СО Рашка и Предузеће.
---	---

4.3. Задаци и активности на изградњи и уређењу грађевинског земљишта**1) Израда пројекта „Визитор центра“**

Извршити неопходне припреме и започети израду пројекта зграде према Плану детаљне регулације “Суво Рудиште” за потребе изградње визиторског центра.

Планирана средства: Министарство, животне средине рударства и просторног планирања: 2.000.000,00 Сопствена средства: 2.000.000,00	Извршиоци активности: Предузеће.
--	--

2) Стављање у функцију примарних улазних станица у Национални парк Копаоник (Јошаничка Бања и Брзеће).

3) Изградња улазне станице на Сунчаној долини

Планирана средства: Министарство животне средине, рударства и просторног планирања: 2.000.000,00 Сопствена средства: 2.000.000,00	Извршиоци активности: Предузеће.
---	--

4) Изградња пројектне документације вишенаменског објекта за потребе Националног парка Копаоник

Планирана средства Министарство животне средине, рударства и просторног планирања: 500.000,00 Сопствена средства: 500.000,00	Извршиоци активности: Предузеће.
--	--

5) Активности на уређењу села у заштитној зони

Код надлежних Општинских органа иницирати израду програма за пројектовање типских сеоских кућа и стварање услова за покретање развоја "зеленог" туризма у заштитној зони Парка.

4.4. Задаци и активности на изградњи мреже саобраћајница и регулисању саобраћаја

1) Изградња јавних паркинга на постојећим туристичким локалитетима

Приоритетним радовима уредити јавне паркинге у ТЦ Суво Рудиште викенд насељу Треска као и одморишта дуж главних приступних саобраћајница.

<u>Планирана средства:</u> СО Рашка и Брус : 1.000.000,00 Корисници : 10.000.000,00	<u>Извршиоци активности:</u> СО Рашка и Брус, Корисници
---	---

4.5. Задаци и активности на изградњи комуналне инфраструктуре

1) Водоснабдевање

- Пројектовање и изградња водоводног система ТЦ Сребрнац, ТЦ Рендара и насеља Криве Реке (урађена су потребна истраживања

и у току је поступак добијања експлоатационог права на врела Минине реке).

Планирана средства: СО Брус: 8.000.000,00	Извршиоци активности: СО Брус.
---	--

2) Каналисање отпадних вода

- Санација и доградња постојећег канализационог система ТЦ Суво Рудиште.

Пројекат урађен. Иницирање његове реализације у сарадњи са надлежним државним институцијама.

Планирана средства: Корисници НПК : 3.000.000,00 СО Рашка: 3.000.000,00 Буџет, донације: 4.000.000,00	Извршилац активности: СО Рашка, Корисници НПК, Предузеће.
---	---

- Пројектовање и почетак изградње канализационог система ТЦ Сребрнац – ТЦ Рендара – насеље Крива Река.

Постоје одлуке о системском начину решавања одвођења отпадних вода са територије Парка, у коме учествује већи број корисника тог дела Парка.

Планирана средства: СО Брус : 3.000.000,00	Извршилац активности: СО Брус, Корисници НПК и Предузеће.
--	--

3) Отпад

Одржавање и контрола система сакупљања, одлагања и транспорта чврстог комуналног отпада са територије НП Копаоник (који је раније успостављен) и размотрити могућност примарне селекције чврстог отпада.

Планирана средства: СО Рашка: 500.000,00 СО Брус: 500.000,00	Извршиоци активности: СО Рашка и Брус и Предузеће.
---	--

4) Систем комуникација

Постављање нових телекомуникационих уређаја у Кривој реци, Брзећу и Лисини којим ће се највећи део простора Парка покрити сигналом мобилне телефоније и побољшати комуникација Чуварске службе Парка.

Планирана средства:	Извршиоци активности:
Теленор: 8.000.000,00	Теленор,
Телеком Србија: 5.000.000,00	Телеком Србија.
ВИП: 5.000.000,00	ВИП

4.6. Задаци и активности на изградњи рекреативне инфраструктуре

1) Израда пројекта шетно – едукативне стазе „Геолошки пут“

Израда пројекта је у функцији истраживања и презентације богате геологије Копаоника.

Планирана средства:	Извршиоци активности:
Сопствена средства: 100.000,00	

2) Израда пројекта бицикличке стазе ТЦ Копаоник - Крива река - Билина стена

Планирана средства:	Извршиоци активности:
Сопствена средства: 100.000,00	Предузеће и
Бициклички савез Србије: 100.000,00	Бициклички савез Србије

3) Наставак изградње пешачких стаза

- Надставак уређења пешачке стазе Оштри крш - Ђурковица.
- Уређење пешачке стазе Кадијевац – Јадовник.
- Уређење пешачке стазе Туристички центар – Треска

Планирана средства:	Извршиоци активности:
Министарство економије и регионалног развоја: 3.250.000,00	Предузеће
Сопствена средства: 4.250.000,00	

4) Уређење излетишта Ђурковица

Излетиште ће употпунити туристичку понуду Националног парка Копаоник а простор је отворен изградњом асфалтног пута поред самог локалитета. Локалитет је на самој ивици националног парка и у функцији је планираног пункта на улазу у Национални парк и сарадње са локалним становништвом.

Планирана средства:	Извршиоци активности:
Министарство економије и регионалног развоја: 750.000,00	Предузеће.
Сопствена средства: 750.000,00	

5) Постављање информативних ознака

Урадити пројекат и исти реализовати у складу са важећим правилником о информативним ознакама на територији Националног парка Копаоник.

Планирана средства:	Извршиоци активности:
Сопствена средства: 500.000,00	Предузеће.

6) Одржавање постојећих уређених рекреативних стаза и излетишта.

- Метође,
- Кадијевац,
- Мало метође,
- Ђоров мост,
- Водопад Јеловарник

Планирана средства: Сопствена средства: 300.000,00	Извршиоци активности: Предузеће.
---	--

7) Изградња и реконструкција жичара и ски-стаза у ТЦ Суво Рудиште.

Иницирање изградње жичара које би повезивале насеља ван територије Националног парка са постојећим системом скијалишта и ски стаза како би се покренуо развој туризма у заштитној зони.

- Реконструкција ски лифта Марине воде
- Реконструкција ланглауф стазе Црвене баре

Планирана средства: ЈП „Скијалишта Србије“ 150.000.000,00	Извршиоци активности: ЈП „Скијалишта Србије“
---	--

4.7. Задаци и активности на санацији подручја

- 1) Санација новоизграђених ски стаза као и простора деградираног изградњом вештачке акумулације и система за вештачко оснежавање.
- 2) Санација заштитних појасева јавних путева на територији Парка - радови подразумевају нивелацију, затравњивање и озелењавање путног и заштитног појаса и уређење ивице шуме (наставак радова из 2011. године);

Планирана средства: Сопствена средства 300.000,00 СО Рашка и Брус: 300.000,00 ЈП „Скијалишта Србије“ 1.500.000,00	Извршиоци активности: Предузеће, СО Рашка и Брус. ЈП „Скијалишта Србије“
---	--

- 3) Завршетак уклањања неексплодираних материјала на локалитеу Крчмар – Небеске столице.

Планирана средства: Сопствена средства: 50.000,00 Центар за укл. не. мин: 85.000.000,00 Донације	Извршиоци активности: Центар за уклањање мина, МУП. Предузеће
--	---

5.0. ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ НА РЕАЛИЗАЦИЈИ ПОСЕБНИХ ПРОГРАМА КОЈИ СУ У ФУНКЦИЈИ УСПЕШНОГ УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ

5.1. Мере и услови

Ради усаглашавања развојних програма из области туризма са заштитом посебних вредности Парка и обезбеђивања услова за остваривање функција Парка, неопходно је:

- Уважавање услова и потреба заштите природе и граничних капацитета коришћења;
- Рационализација коришћења постојећих капацитета и организовању специфичне понуде на бази природних, културно - историјских и рекреативних потенцијала Парка;
- Временско усаглашавање са израдом одговарајућих планских аката, и изградња пратећих објеката комуналне и рекреативне инфраструктуре;
- Укључивање локалног становништва у развојне пројекте.

5.2. Задачи и активности на развоју туризма

1) Спровођење програма туристичке понуде подручја.

- Реализација програма рекреативне понуде Парка - Предузеће ће у сарадњи са свим корисницима Парка организовати пешачке руте по посебном програму са акцентом на туре до насеља у заштитној зони ради растерећења централног дела Националног парка и укључивања локалног становништва у туристичку понуду Копаоника.

2) Развој сеоског туризма.

- Иницирати изградњу етно – села и развој Програма еко-туризма ради успостављања мреже нових туристичких локалитета у заштитној зони, како би се смањило притисак туриста на територију Националног парка.
- Иницирати формирање земљорадничких и туристичких задруга у заштитној зони ради организовања производње здраве хране са препознатљивим брэндом као и организовање туристичке понуде.

Планирана средства:	Извршиоци активности:
Надлежна министарства 200.000,00	Надлежна министарства,
Средства СО Рашка и Брус: 100.000,00	СО Рашка и Брус и Предузеће.
Сопствена средства: 50.000,00	

5.3. Задаци на развоју културно - образовних и информативно - пропагандних активности

1) Извођење специфичних васпитно – образовних програма као самосталних активности парка:

- Упознавање са природним вредностима и културно историјским наслеђем Парка и његовим окружењем (посета резерватима и другим заштићеним добрима)
- Летње школе - екокампови (Тражимо биљке - лековите, јестиве, отровне и др; Курс исхране у природи);
- Организовање популарних предавања по школама широм Србије и за посетиоце Парка (Флора НП Копаоник, Вегетација и екосистеми НП Копаоник, Угрожена фауна НП Копаоник и слично);
- Организовање обуке за волонтере Чуваре природе у Националном парку Копаоник.

Планирана средства:		Извршиоци активности:
Сопствена средства:	500.000,00	Предузеће и Заинтересоване институције

Реализација неких од ових програма зависиће од интересовања других институција (школе, удружења, туристичке организације).

2) Организовање посебних традиционалних манифестација

Утврђен је календар свих традиционалних манифестација на подручју Парка („Екокамп“, сабор за дан Светог Методија, сабор за дан Светог Прокопија, сусрети Паркова, Дани боровнице, Дани вргања и др.), према коме ће се организовати наведене манифестације. Манифестације које се дешавају на простору а нису у организацији Предузећа подржаће се у јавности и обогатити садржајима популаризације и презентације Парка.

Планирана средства:		Извршиоци активности
Министарство	500.000,00	Предузеће,
Сопствена	средства:	
500.000,00		

3) Издавање посебних едиција Парка и информативно – пропагандног материјала.

- Припрема материјала за штампање популарних приручника који ће послужити бољем презентовању природних вредности Парка.
- Штампање проспеката о пешачким турама и појединим локалитетима.

Планирана средства:		Извршиоци активности:
Сопствена	средства:	Предузеће.
2.000.000,00		

5.4. Сарадња

1) Организовано и професионално удруживање националних паркова Србије и других заинтересованих паркова из окружења

Основни циљеви удруживања јесу заступање заједничких интереса, обједињавање презентације паркова у земљи и иностранству и професионалног коришћења и размене искустава.

2) Сарадња са невладиним организацијама

Наставиће се сарадња са невладиним организацијама које ће помагати промоцију Копаоника и учествовати у решавању конкретних стручних проблема.

3) Међународна сарадња

Преко "EUROPARK" федерације, чији смо члан, одржаваће се сарадња и успостављаће се нова са националним парковима Европе.

4) Сарадња са локалним становништвом

- Укључивање локалног становништва у Волонтерску чуварску службу,
- Укључивање локалног становништва у све манифестације које организује Парк,
- Иницирати гајење врста које су прилагођене датом подручју чиме би се очувала њихова природна станишта.

5) Координација и сарадња са корисницима подручја Националног парка.

На подручју Парка делује већи број привредних и непривредних субјеката, чије активности често нису усклађене ни приликом планирања ни при реализацији дефинисаних задатака. Из тих разлога нема повратних информација како за решавање кључних проблема Туристичког центра Копаоник, тако ни за стратешка акта Предузећа. Активности Парка морају бити у међузависности са развојем општина Рашка и Брус и свих корисника Туристичког центра Копаоник.

Успостављаће сарадње са свим субјектима чије су активности од интереса за подручје Парка, укључујући и све значајне међународне организације и невладине организације, које су водне да се ангаују на проблематици Парка.

6) Сарадња са информативним гласилима и стручним часописима

Сарађиваће се са локалним, регионалним и републичким медијима који ће обавештавати о догађајима у Парку и пружати подршку плановима Парка.

Наставиће се сарадња са часописима: „Траг“, „Шумарство“, „Екологика“, „Ловачке новине“, и „Бионет“.

Планирана средства:		Извршиоци активности:
Сопствена средства:	300.000,00	Предузеће.

5.5. Научно истраживачки рад

Иницирање научних истраживања код референтних установа која би била од заједничког интереса а у функцији бољег управљања простором Националног парка Копаоник.

Наставиће се истраживања на следећим темама:

- Структурна еколошка и социолошка истраживања травњака рекреативних површина
- Морфометријска анализа популација врсте *Jovibarba heuffelii* Србије.
- Морфолошко и генетичко истраживање врсте *Mercurialis perennis*

Планирана средства: Сопствена средства: 30.000,00	Извршиоци активности: Предузеће и научне институције
---	--

6.0. ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДУЗЕЋА**1) Увођење ГИС технологије у оперативни систем Националног парка**

Велико природно богатство и културно историјско наслеђе потребно је просторно представити а све то носи са собом велики број информација које треба ажурирати ради лакшег управљања и презентовања истог.

Планирана средства: Министарство 1.000.000,00 Сопствена средства: 1.000.000,00	Извршиоци активности: Предузеће.
---	--

2) Унапређење техничко - софтверске опремљености Предузећа

Планирана средства: Сопствена средства: 1.000.000,00	Извршиоци активности: Предузеће.
---	--

3) Предузеће ће као и у протеклом периоду посебну пажњу посветити:

- Развоју професионалне чуварске службе, стручно усавшавање надзорника;

Планирана средства: Сопствена средства: 800.000,00	Извршиоци активности: Предузеће.
--	--

- Уређење објеката на терену,
- Техничко опремање чуварске и стручне службе,
- Набавка ХТЗ опреме,

Планирана средства: Министарство животне средине и просторног планирања: 2.000.000,00 Сопствена средства: 2.000.000,00	Извршиоци активности: Предузеће.
---	--

- Развоју добровољне чуварске службе ангажовањем и формирањем удружења љубитеља природе, друштва младих и деце, првенствено из околних општина Националног парка;

Планирана средства: Сопствена средства: 100.000,00	Извршиоци активности: Предузеће.
--	--

7.0. СИСТЕМ И ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Основни извори финансирања послова, задатака и активности утврђених овим програмом остварују се из:

- Буџета Републике Србије,
- Сопствених средстава, (из делатности предузећа и еколошке ренте)
- Буџета општина са подручја Националног парка
- Републичких фондова и
- Донација

8.0. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Програм управљања Националним парком се спроводи непосредно, али представља и оквир и услов за израду нормативних аката, секторских програма и планова, аката о уређењу простора, пројеката, стручних основа и других докумената, која се непосредно реализују.

Предузеће координира спровођење програма у целини и извршава послове и задатке утврђене законима, актима о оснивању, повереним задацима и годишњим програмима рада у складу са овим програмом.

Програм је обавезан за све субјекте који газдују природним и другим добрима на подручју Парка и обављају разне делатности (корисници добара и други), у складу са законима и прописима.

Плановима и програмима се утврђује обим и врста послова, извори и висина средстава, обрађивачи, односно учесници у реализацији задатака и делатности и др.

Датум 14.12.2011
Копаоник

ЈП „ Национални парк Копаоник“ Копаоник
Директор
Миловановић др Бојан